

**BAŞBAKANLIK
KANUNLAR VE KARARLAR
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

Sayı : B.02.0.KKG.0.10/101-721/4292

Ankara

1819/2003

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye Bakanlığı'nca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu'nca 28/7/2003 tarihinde kararlaştırılan "Vergi Usul Kanunu, Gelir Vergisi Kanunu ve Kurumlar Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı" ile gerekçesi birlikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip ERDOĞAN
Başbakan

Eki :

- 1- Kanun Tasarısı
- 2- Gerekçe (Genel-Madde)

Plan ve Bütçe
1.10.2003 - 1/681
[Signature] . [Signature]
1 - 2

GENEL GEREKÇE

Ülkemizde uzun yıllardır süren yüksek enflasyon, çok çeşitli tahribatlarının yanında, mali tabloları da bozmuş ve mali tabloların gerçek durumu yansıtmaktan uzaklaşmasına yol açmıştır.

Türk vergi sisteminin bileşenleri olan vergi idaresi ve vergi mevzuatının günün şartlarına uygun olarak yeniden yapılandırılmasında hareket noktası olan, 4811 sayılı Vergi Barışı Kanunundan sonra yasalaşan ve bazı maddi vergi kanunlarında değişiklikler yapan 4842 sayılı Kanundan sonra bu sürecin bir adımı olarak bu yeni Tasarıyla da enflasyonun mali tablolar üzerindeki olumsuz etkilerini gidermek üzere bazı vergi kanunlarında değişiklikler yapılması amaçlanmaktadır.

Her ne kadar, enflasyona karşı alınan tedbirler ile sorunun kökten çözülmesi hedeflenmiş ve bu konuda çok ciddi mesafeler kat edilmiş ise de bu temel hedeften vazgeçmeksizin, mali tabloların enflasyondan arındırılması ve vergilemenin enflasyonun etkisinden arındırılarak gerçekleştirilebilmesi ihtiyacı varlığını halihazırda da devam ettirmektedir.

Vergi kanunlarımızda enflasyonun etkilerinin giderilmesi ile ilgili çok sayıda hüküm olmakla birlikte, birbirleriyle uyumlu olmamaları ve uluslararası kabul görmüş standartlardan da uzak olmaları bu dağınık yapının tutarlı ve uluslararası standartlarla uyumlu hale getirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Fiyatlar genel seviyesindeki sürekli ve önemli artışlar, vergi matrahının oluşmasında bazı mükelleflerin lehine, bazı mükelleflerinde aleyhine sonuçlar doğurmaktadır. Daha açık bir ifade ile borçlanarak çalışanların vergi matrahı suni olarak azalırken, öz sermayesi ile çalışanların vergi matrahı suni olarak artmaktadır. Bu da vergi adaletini ve ticaret hayatındaki rekabet ortamını zedelemektedir.

Bunun sonucu olarak da işletmeler öz sermaye ile çalışmaktan uzaklaşıp, borçlanmaya yönelmekte, bu durum, ülkemizin kaynak dağılımını ve işletmelerin mali dengelerini bozmakta ve mali yapının zayıflamasına yol açmaktadır. Bu nedenle katılan finansman maliyeti, vergi matrahlarının büyük ölçüde azalmasına sebebiyet vermektedir.

Öz sermayesi ile çalışmak zorunda olan veya böyle çalışmayı tercih eden işletmeler kazanç vergisi olmaktan çıkıp servet vergisine dönüşen haksız vergilendirme ile karşılaşmaktadır. Bu husus işletmelerin öz sermayelerini azaltmakta, yatırım ve istihdam politikalarını olumsuz yönde etkilemektedir.

Enflasyon düzeltilmesi olmaması aynı zamanda, kayıt dışı ekonomiyi teşvik etmekte ve kayıt dışı ekonominin temel sebepleri arasında yer almaktadır.

Yerli sermayenin zarar görmesinin yanı sıra, yabancı sermaye de bu faktör nedeniyle ülkeye yeterince gelmemekte, hatta yerli sermaye çeşitli şekillerde yurt dışına yönelmektedir.

Enflasyon düzeltilmesinin vergi mevzuatında yer almaması, halka açık şirketler ile bankalardaki enflasyon düzeltilmesi uygulaması ile çelişki oluşturmaktadır.

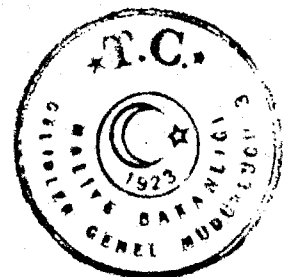
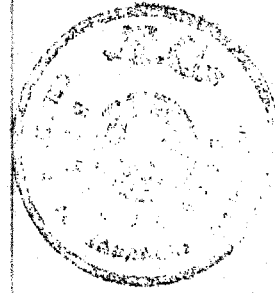

Bütün bunların yanında, mali tabloların çok yönlü fonksiyonları da işlevsiz kalmaktadır. Yatırımlar, kredi tahsisleri ve kar dağıtımları açısından hatalı kararlar alınabilmekte, işletmenin yönetimi ile ilgili performans sistemleri anlamsız hale gelmektedir. Büyük emek verilen, büyük kaynaklar aktarılan muhasebe işlemleri anlamsız ve işe yaramaz rakam yığınları üretmekte, bunun işletme ekonomilerinde doğurduğu zararlar, son noktada, vergi potansiyelinin de aşınmasına yol açmaktadır.

Enflasyon düzeltilmesi, gelecekte enflasyon tamamen yok olsa dahi geçmişte yaşanan enflasyonun yol açtığı ve mali tablolarda yarattığı tahribatı düzeltmekte, dolayısıyla, işletmelerin öz sermayelerinin gerçek boyutları ile değerlendirilmesine olanak sağlamaktadır.

Vergi barışının ve ekonomik sağlamlığın işletme bazında kalıcı olarak sağlanması açısından bu düzenlemeler yapılmaktadır.

Yukarıda yer alan gerekçelerle enflasyon düzeltilmesine vergi mevzuatımızda yer verilmesi zaruret haline gelmiş ve Tasarı bu amaçla hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1 - Madde ile Vergi Usul Kanununun 274 üncü maddesi değiştirilmektedir. Yapılan düzenleme ile maddenin eski şeklinde yer alan ve enflasyonun etkilerini önleyebilmek açısından getirilmiş olan stok değerlemesindeki son giren ilk çıkar yöntemi, enflasyon düzeltmesi ile ilgili hükümlerin yürürlüğe girmesiyle işlevini kaybedeceğinden kaldırılmaktadır.

Madde 2 - Bu düzenleme ile Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi başlığı ile birlikte yeniden düzenlenmektedir. Madde yeni hali ile iki fıkradan oluşmaktadır. (A) fıkrasında yeni ihdas edilen enflasyon düzeltmesi hükümleri; (B) fıkrasında ise yeniden değerlendirme oranına ilişkin düzenleme yer almaktadır.

(A) fıkrası (8) bentten oluşmaktadır. Mükellefler mali tablolarında yer alan parasal olmayan kıymetlerini bu fıkra hükümlerine göre enflasyon düzeltmesine tabi tutacaklardır. Parasal olmayan kıymetlerin üzerindeki enflasyonist etkinin ortadan kaldırılması ve değerlerinin günün değerine getirilmesi için yapılan enflasyon düzeltmesi, paranın satın alma gücündeki değişmelere paralel olarak nominal değerleri değişen fakat satın alma güçleri aynı kalan parasal olmayan kıymetler için yapılmaktadır.

Bu fıkranın (1) numaralı bendinde enflasyon düzeltmesi uygulamasının kapsamı ile enflasyon düzeltme hükümlerinin başlayacağı ve biteceği dönemlere ilişkin esaslar yer almaktadır.

Dünyada genel kabul görmüş standartlarda enflasyon düzeltmesi, bilanço esasına göre defter tutan işletmelere yönelik olarak uygulanmaktadır. Bu itibarla gelir üzerinden elde edilen vergilerin mükellefleri olan gelir vergisi ve kurumlar vergisi mükelleflerinden bilanço esasına göre defter tutan mükellefler gerekli şartların oluşması halinde enflasyon düzeltmesi yapabileceklerdir.

Enflasyon düzeltmesi uygulamasında, dönemler arasında dalgalanmaları en aza indirmek amacıyla enflasyon düzeltmesine başlama ve bitirme kriteri olarak iki kriterin bir arada aranması koşulu uygun görülmüştür. Buna göre, enflasyon düzeltmesi yapılmaya başlanması için son üç hesap döneminde fiyat endeksinde meydana gelen kümülatif artışın %100'ü aşması ve içinde bulunulan hesap dönemindeki fiyat endeksi artışının %10'dan fazla olması koşulu birlikte aranacaktır. Örneğin, 31/12/2004 tarihinde enflasyon düzeltmesi yapılabilmesi için 1/1/2002-31/12/2004 tarihleri arasındaki Devlet İstatistik Enstitüsü Toptan Eşya Fiyatları Genel Endeksinde meydana gelen artış oranının %100'ü ve 1/1/2004-31/12/2004 tarihleri arasındaki Devlet İstatistik Enstitüsü Toptan Eşya Fiyatları Genel Endeksinde meydana gelen artış oranının %10'u aşmış olması gerekecektir. Özel hesap dönemine tabi mükelleflerde bu oranlar özel hesap dönemi itibarıyla belirlenecektir.

Yeni işe başlayan mükelleflerin enflasyon düzeltmesine tabi olup olmayacakları da genel esaslara göre belirlenecektir. Buna göre, bu mükelleflerde enflasyon düzeltme hükümlerinin uygulanmasında işe başlanılan tarihin bir önemi bulunmamaktadır. Son üç ve son bir hesap dönemi, bu mükelleflerin işe başladıkları tarihten önceki dönemler olsa dahi %100 ve %10 oranının hesabında dikkate alınacaktır.

Yukarıda sayılan iki kriterin birlikte gerçekleştiği durumlarda enflasyon düzeltmesi uygulaması devam edecek, bu iki şartın aynı anda gerçekleşmemesi halinde enflasyon

düzeltilmesi uygulaması sona erecektir. Bu kriterlerden birinin gerçekleşmemesi halinde uygulamaya son verilmeyecek enflasyon düzeltilmesine devam edilecektir. Buna göre, son üç hesap döneminde fiyat endeksi artışının %100'ü aşmasına rağmen, içinde bulunulan hesap dönemindeki artışın %10'u aşmaması enflasyon düzeltilmesi uygulamasını sona erdirmez. Aynı şekilde, içinde bulunulan hesap dönemindeki fiyat endeksi artışının %10'u aşmasına rağmen, son üç hesap döneminde fiyat endeksi artışının %100'ü aşmaması enflasyon düzeltilmesi uygulamasını sona erdirmez.

Geçici vergi dönemlerinde de mükellefler mali tablo çıkararak enflasyon düzeltilmesi yapmak zorundadırlar. Ancak geçici vergi dönemlerinde yukarıdaki şartların hesabında son üç hesap dönemi yerine son otuzaltı ay ve içinde bulunulan hesap dönemi yerine son oniki ay dikkate alınacaktır. Buna göre örneğin, 31/3/2004 tarihinde enflasyon düzeltilmesi yapıp yapılmayacağının tespitinde, 1/4/2001 – 31/3/2004 dönemindeki fiyat artışının %100'ü ve 1/4/2003-31/3/2004 dönemindeki fiyat artışının ise %10'u aşması şartı birlikte aranacaktır. Bir hesap dönemi içindeki herhangi bir hesap döneminde enflasyon düzeltilmesi yapılması halinde, söz konusu hesap dönemi içindeki takip eden geçici vergi dönemlerinde de enflasyon düzeltilmesi yapılacaktır. Bu geçici vergi dönemlerini içinde bulunduran hesap dönemi sonunda da enflasyon düzeltilmesi yapılacağı açıktır.

29 Seri Numaralı Uluslararası Muhasebe Standardına göre, son üç yılın kümülatif enflasyon oranının %100'e yakın ya da bu oranın üstünde oluşması durumunda yüksek enflasyon dönemi başlamaktadır. Bu objektif kriterin yanı sıra aşağıda yer alan subjektif kriterlerin var olması durumunda da yüksek enflasyon döneminin başladığı kabul edilmektedir.

a) Nüfusun çoğunluğunun, servetini parasal olmayan varlık edinerek veya yabancı para birimli yatırım araçlarına yatırım yaparak değerlemesi, elde nakit bulundurmuyarak satın alma gücünün korunabilmesi için eldeki nakdi, süratle parasal olmayan yatırımlara yöneltmesi,

b) Nüfusun çoğunluğunun parayla ilgili işlemleri, istikrarlı gördüğü yabancı para birimleri ile yapması ve fiyatların yabancı para birimine göre belirlenmesi,

c) Vadeli yapılan satış ve satın almalarda; vade süresi kısa olsa bile vade süresi içinde paranın satın alma gücünde beklenen kayıpların dikkate alınarak fiyatların vade farkı konarak saptanması,

d) Fiyatların, ücretlerin ve faiz oranlarının fiyat endeksine bağlanmış olması,

e) Yüksek enflasyon olduğunun belirtisi olan diğer göstergelerin varlığı.

Bununla beraber vergi kanunlarında enflasyon düzeltilmesine başlanması ile ilgili her mükellef durumuna uygun kriterler konulamaması nedeniyle Bakanlar Kurulunun yetkilendirilmesi öngörülmektedir. Bu çerçevede Bakanlar Kuruluna, belirlenmiş olan %100 oranını %35'e kadar indirme veya tekrar kanuni seviyesine kadar yükseltme, %10 oranını ise %25'e kadar çıkarma veya tekrar kanuni seviyesine kadar indirme konularında yetki verilmektedir.

(2) numaralı bentte, enflasyon düzeltilmesi işlemiyle ilgili kavramlar, bu maddede kullanıldıkları anlamları itibarıyla tanımlanmaktadır.

Parasal kıymetlerle parasal olmayan kıymetler bu bentte tanımlanmış, bu tanıma paralel olarak hangi hesapların parasal, hangilerinin parasal olmayan kıymet olduğunu belirleme konusunda (8) numaralı bent ile Maliye Bakanlığına yetki verilmiştir.

Ortalama düzeltme katsayısına ilişkin tanımda yer alan "bir önceki dönemin sonundaki fiyat endeksi" ifadesindeki bir önceki dönemden enflasyon düzeltmesi ister yıllık olarak isterse geçici vergi dönemlerine ilişkin düzeltme yapılsın bir önceki geçici vergi döneminin sonu anlaşılmalıdır.

Bu bentteki tanımlar arasında fiyat endeksinin TEFİ olduğu belirtilmiş bulunmaktadır.

Reel olmayan finansman maliyetine ilişkin tanımda, "yabancı para üzerinden borçlanmalarda düzeltme tarihindeki Türk Lirası karşılıklarına" ibaresine yer verilmek suretiyle kur farkları da kapsama dahil edilmiştir.

Taşıma katsayısına ilişkin tanımda yer alan, "bir önceki dönemin sonundaki fiyat endeksi" ifadesindeki bir önceki dönemden kasıt eğer enflasyon düzeltmesi yıllık olarak yapılıyorsa bir önceki yılın; geçici vergi dönemlerine ilişkin düzeltme yapılıyor ise bir önceki geçici vergi döneminin sonu anlaşılmalıdır.

Enflasyon düzeltmesine ilişkin olarak genel gerekçede de belirtildiği üzere; enflasyon düzeltmesinden amaç mükelleflerin reel kazançları üzerinden vergilenmesinin sağlanmasıdır. Bu amacın sağlanması da öncelikle mükelleflerin mali tablolarının enflasyon düzeltmesine tabi tutulmasına bağlıdır. Bu nedenle düzeltme işleminde esas alınacak tarih önem arz etmektedir.

(3) numaralı bent ile enflasyon düzeltmesine tabi tutulacak parasal olmayan kalemlerin düzeltilmesinde esas alınacak tarihler belirlenmektedir.

Prensip olarak düzeltme işleminin bu tarihlere bağlı kalınarak yapılması gerekmektedir. Ancak toplulaştırılmış yöntemlerde bu tarihlere bağlı kalınmadan da düzeltme yapılabilir.

Bu bentte yer almayan kalemlerin hangi tarihler esas alınarak düzeltileceğini belirleme konusunda (8) numaralı bentte Maliye Bakanlığına yetki verilmiş bulunmaktadır.

Enflasyon düzeltmesi yapılırken enflasyon düzeltmesine esas alınacak tarihler kadar, bu düzeltmeye esas teşkil edecek tutarların da tespit edilmesine gerek vardır. (4) numaralı bent ile düzeltme işleminde esas alınacak tutarların Kanunda yer alan değerlendirme hükümlerine göre tespit edilen tutarlar olduğu hükme bağlanmaktadır.

Ayrıca, mükelleflerin reel kazançları üzerinden vergilendirilmelerini sağlamak amacıyla satılan malların, stokların ve maddi duran varlıkların maliyet bedeli ile mali duran varlıkların alış bedeline intikal ettirilen reel olmayan finansman maliyetleri düşüldükten sonra enflasyon düzeltmesine tabi tutulacağı; toplulaştırılmış yöntemlerde ise düzeltmeye tabi tutulan kıymetlerdeki reel olmayan finansman maliyetlerinin düşülmesinin ihtiyari olduğu hükmü öngörülmektedir.

Mükellefler finansman giderlerinin reel olan ve olmayan kısımlarını prensip olarak belgeler üzerinden ve gerçek tutarları ile hesaplayacaklardır.

Ancak mükelleflerin reel olmayan finansman maliyetlerini rahatça hesaplayabilmeleri için bir götürü yöntem öngörülmektedir. Buna göre, mükellefler reel olmayan finansman

maliyetlerini, toplam finansman maliyetlerine Maliye Bakanlığınca belirlenecek oranı uygulayarak da hesaplayabileceklerdir. Bu oran, ilgili döneme ait TEFİ artış oranının dönem ortalama ticari kredi faiz oranına bölünmesi suretiyle Maliye Bakanlığınca hesaplanarak duyurulacaktır. Dönem ortalama ticari kredi faiz oranının belirlenmesinde Maliye Bakanlığınca (8) numaralı bent ile yetki verilmektedir. Buna göre, Maliye Bakanlığı, söz konusu faiz oranının mükelleflerin zamanında düzeltme işlemlerini yapmasına imkan sağlamak üzere gecikmeye meydan vermeden belirlenmesi için gerekli tedbirleri alacaktır. Bu yetki kullanılırken bütün bankaların uyguladığı kredi faiz oranlarının hesaplamada dikkate alınması gerekmeyecektir.

Bu bentte vade farklarına ilişkin düzenleme de yer almaktadır. Buna göre, belge üzerinde ayrıca gösterilen vade farklarının reel olan ve olmayan kısımları ayrıştırılacaktır. Vade farklarının, satılan malların, stokların ve maddi duran varlıkların maliyet bedeli ile mali duran varlıkların alış bedeline intikal ettirilen reel olmayan kısımları bu kıymetlere ilişkin enflasyon düzeltmesi sırasında düşülecektir. 3 aydan fazla vadeli işlemlerde, vade farkı belge üzerinde ayrıca gösterilmese dahi vade farklarının hesaplanması ve yukarıdaki şekilde işleme tabi tutulması gerekmektedir. 3 aydan az vadeli işlemlerde bu şekilde vade farkı hesaplamaya gerek bulunmamaktadır. Vade farkı, alacak ve borç senetlerinin reeskont işlemine tabi tutulmasında esas alınan Merkez Bankasıca uygulanan faiz oranı kullanılarak hesaplanacaktır.

(5) numaralı bent ile mükelleflerin prensip olarak işlemlerini işlem tarihini esas alarak işlem bazında düzeltmeleri ancak Maliye Bakanlığının uygun görmesi halinde toplulaştırılmış yöntemleri de uygulayabilecekleri öngörülmüştür. Toplulaştırılmış yöntemlerden birini seçenler üç hesap dönemi seçtikleri yöntemlerden dönemeyeceklerdir.

Enflasyon düzeltmesi sonucu ortaya çıkan farklar enflasyon düzeltme hesabına ve düzeltmesi yapılan hesaba ait enflasyon fark hesabına kaydedilecektir. Mükellefler tüm hesaplarını enflasyon düzeltmesi yapılmış tutarlar üzerinden takip edeceklerdir. Hesapların defterlerde yer alan kapanış değerleri, bu hesapların enflasyon düzeltmesi sonucu bulunan tutarlar üzerinden olacak ve bu tutarlar izleyen dönemin başlangıç değerlerini oluşturacaktır.

Yıllara sari inşaat ve onarma işlerinde, bu işlere ait giderler ile hakedişlere ilişkin fark hesapları cari dönemin kar zararı ile ilişkilendirilmeyecek, işin bitimine kadar yıllara sari inşaat enflasyon düzeltme hesabında bekletilecektir. Bu şekilde iş bitiminden önce söz konusu farklar nedeniyle vergileme önlenmiş olacaktır.

Enflasyon döneminin sona ermesi halinde, izleyen dönemde mükellefler geçmiş nominal değerlere geri dönmeyecekler, enflasyon düzeltmesi yapılmış en son dönemdeki paranın cari satın alma gücüyle ifade edilmiş değerlerini esas alacaklardır.

Bu bentte yapılan düzenleme ile pasif kalemlere ait fark hesaplarının herhangi bir hesaba nakledilemeyeceği veya işletmeden çekilemeyeceği, şayet bu işlemler yapılırsa bu işlemlerin yapıldığı dönemlerin kazançlarıyla ilişkilendirilmeksizin vergilendirileceği; ayrıca öz sermaye kalemlerine ait enflasyon fark hesaplarının kurumlar vergisi mükelleflerince sermayeye ilave edilebileceği ve bu işlemlerin kar dağıtımı sayılmayacağı öngörülmektedir. Bu düzenleme ile enflasyon düzeltmesiyle gerçekleştirilmek istenen amaçlardan birisi olan işletmelerin öz sermayeleri ile çalışmaya teşvik edilmesi ve sermaye birikiminin sağlanarak uzun vadede istihdamın artırılması hedeflenmektedir.

Enflasyon düzeltmesine tabi tutulan değerlerin elden çıkarılması halinde, gerek kurumlar vergisi gerek gelir vergisi mükellefleri enflasyon düzeltme farklarını maliyet addedeceklerdir.

Matrahın tespitinde kanunen kabul edilmeyen giderler, istisnalar ve geçmiş yıl mali zararları enflasyon düzeltmesine tabi tutulmuş tutarlarının dikkate alınması gerekeceği hususu da bu bentteki yapılan düzenlemelerden bir diğeridir.

Enflasyon düzeltmesi ile birlikte amortismanla tabi varlıklar da alış tarihinden itibaren düzeltmenin yapıldığı tarihe kadar geçen süre için düzeltme işlemine tabi tutulur. Bu varlıklar üzerinden ayrılan amortismanlar, itfa payları ve tükenme payları bu varlıkların düzeltilmiş değerleri üzerinden ayrılacaktır.

(6) numaralı bent ile kazançlarını işletme hesabı esasına göre tespit eden mükellefler ile serbest meslek erbabına da amortismanla tabi iktisadi kıymetleri için düzeltilmiş değerler üzerinden amortisman ayırma olanağı tanınmaktadır. Ancak enflasyon düzeltmesine tabi tutulan amortismanla tabi iktisadi kıymetlerin elden çıkarılması halinde bunlara ilişkin enflasyon düzeltme farklarının maliyet olarak kabul edilmeyeceği öngörülmektedir.

(7) numaralı bentte yer alan hükme göre, enflasyon düzeltmesi uygulanmayan bir hesap döneminden sonra enflasyon düzeltme şartlarının yeniden oluşması halinde; enflasyon düzeltmesi yapılan en son dönemden başlamak üzere enflasyon düzeltmesi yapılır. Bu şekilde tespit edilecek geçmiş yıl karı vergiye tabi tutulmayacak, zarar ise zarar olarak kabul edilmeyecek ve geçmiş yıl mali zararı matrahın tespitinde mukayyet değerleri ile kabul edilecektir.

Birikmiş amortismanlar, ait oldukları kıymetin bilanço tarihindeki değerinde düzeltme sonrasında ortaya çıkan artış oranı dikkate alınarak düzeltilir.

Bu işlemlerden doğan pasif kalemlere ait enflasyon fark hesapları, herhangi bir suretle başka bir hesaba nakledildiği veya işletmeden çekildiği takdirde, bu işlemlerin yapıldığı dönemlerin kazancı ile ilişkilendirilmeksizin, bu dönemde vergiye tabi tutulacaktır. Ancak öz sermaye kalemlerine ait enflasyon fark hesapları kurumlar vergisi mükelleflerince sermayeye ilave edilebilecek ve bu işlem kar dağıtımı sayılmayacaktır.

(8) numaralı bent ile Maliye Bakanlığına enflasyon düzeltmesinin uygulaması ile ilgili çeşitli yetkiler verilmektedir.

Buna göre Maliye Bakanlığı;

a) Mükellef veya meslek grupları ya da mükelleflerin aktif toplamaları veya ciroları itibarıyla, enflasyon düzeltmesinde toplulaştırılmış yöntemler kullanılmasına izin vermeye, toplulaştırılmış yöntem uygulanabilecek kalemleri belirlemeye,

b) Mükellef veya meslek grupları ya da mükelleflerin aktif toplamaları veya ciroları itibarıyla, hangi tür mali tabloların; enflasyon düzeltmesine tabi tutulup tutulmayacağını ve geçici vergi dönemlerinde düzeltilip düzeltilmeyeceğini belirlemeye,

c) (3) numaralı bentte düzeltmede esas alınacak tarih belirlenmemiş kıymetler için düzeltmeye esas alınacak tarihi belirlemeye,

- d) Ortalama ticari kredi faiz oranının tespitine ilişkin usul ve esasları tespit etmeye,
- e) Bölgeler, sektörler, iş grupları, iş neveleri veya parasal olmayan kıymetler itibarıyla döviz, altın ve benzeri değerleri esas alarak düzeltme yaptırmaya ve günlük olarak belirlenen endeks veya değerleri kullandırmaya,
- f) Parasal ve parasal olmayan kıymetleri belirlemeye,
- g) Net parasal pozisyon kar/zarar hesabı yaptırmaya,
- h) Enflasyon düzeltmesine ilişkin usul ve esasları belirlemeye,
- yetkilidir.

(B) fıkrası ile enflasyon düzeltmesi işleminin uygulanması halinde, yalnızca amortisman tabi iktisadi kıymetlerin ve bu kıymetler üzerinden ayrılan amortismanlar toplamının enflasyona karşı korunması için bir gereklilik kalmayacağından, mükerrer 298 inci maddede yer alan yeniden değerlendirme uygulaması kaldırılmakta; ancak diğer kanunlarda yeniden değerlendirme oranına atıf yapıldığından yeniden tanımlanmak suretiyle düzenlenmektedir.

Madde 3 – Enflasyon düzeltmesinin getirilmesiyle birlikte iktisadi kıymetlerin maliyet bedeli korunmaktadır. Amortisman müessesesi, kullanıma bağlı aşınma ve yıpranmanın mali sonuçlara yansıtılması amacıyla uygulanır ilkesine istinaden, 213 sayılı Kanunda yer alan iktisadi kıymetin en az 5 yılda itfa edilmesi hükmü yerine, yıpranma payının daha sağlıklı yansıtılabilmesi için kullanıma bağlı olarak faydalı ömrü doğrultusunda amortisman ayrılması esası getirilmektedir.

Madde 4 - Madde ile Vergi Usul Kanununun mükerrer 315 inci maddesinin ikinci fıkrasının (1) numaralı bendine hüküm eklenmiş ve (2) numaralı bendi değiştirilmiştir. Eklenecek hüküm ile enflasyon düzeltmesi yapılan dönemlerde azalan bakiyeler usulünde amortismanın ne şekilde ayrılacağı belirtilmektedir. Ayrıca değiştirilen (2) numaralı bent ile de azalan bakiyelerde uygulanacak oran belirlenmektedir.

Madde 5 - Madde ile Vergi Usul Kanununun 320 nci maddesinin birinci fıkrası değiştirilmekte ve ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmaktadır. Yapılan düzenleme ile aynı Kanunun 315 inci maddesinde hükme bağlandığı gibi amortisman uygulamasında kullanıma bağlı faydalı ömür esası getirilmekte olduğundan kıst amortisman uygulaması öngörülmektedir.

Madde 6 – Madde ile, Vergi Usul Kanununa iki adet geçici madde eklenmektedir.

Geçici Madde 25- Yapılan düzenleme ile ilk defa enflasyon düzeltmesi yapılacak döneme ilişkin hükümlere yer verilmektedir. Bu düzeltmede geçici maddede hüküm bulunmayan hallerde Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesindeki hükümlere göre hareket edilecektir.

Düzeltilme işlemi, Maliye Bakanlığınca Türkiye geneli için hesaplanan toptan eşya fiyatları genel endeksi göz önünde bulundurularak belirlenen ve ilan edilen düzeltme

katsayıları kullanılarak yapılacaktır. Sermaye Piyasası Kurulu ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu ile uygulamada yeknesaklığın sağlanabilmesi için düzeltme işleminin başlangıç tarihi olarak 1970 yılı esas alınmıştır.

Maddi duran varlıkların maliyet bedeli, mali duran varlıkların ise alış bedeli üzerinden düzeltmeye tabi tutulacağı öngörülmektedir. Bunların bedelinde yeniden değerlendirme nedeniyle ortaya çıkan artışlar düzeltme sırasında dikkate alınmayacaktır. Aynı şekilde yeniden değerlendirme fonunun sermayeye ilave edilmesi nedeniyle alınan hisse senetleri de düzeltmeye tabi tutulmayacaktır.

Maddi duran varlıklar, mali duran varlıklar ve özel tükenmeye tabi varlıklar ile stokların maliyet veya alış bedelleri içinde yer alan reel olmayan finansman giderlerinin belgelerle tevsik edilmesi halinde maliyet bedelinden düşüleceği, tevsik edilememesi halinde ise kıymetin son beş hesap dönemi içinde aktife girip girmediğine göre reel olmayan finansman giderinin hesaplanacağı öngörülmektedir.

Birikmiş amortismanların düzeltilmesinde, ait oldukları amortismanlara tabi iktisadi kıymetin bilanço tarihindeki değerinde düzeltme işlemi sonrasında ortaya çıkan artış oranının dikkate alınacağı düzenlenmektedir. Bu hesaplamada birikmiş amortismanlarda yeniden değerlendirme nedeniyle oluşan değer artışları da dikkate alınacaktır.

2003 yılı hesap dönemine ait beyannamede yer alan indirilemeyen geçmiş yıl mali zararları ile cari dönem mali zararlarının matrahın tespitinde mukayyet değeri, yani gelir ve kurumlar vergisi beyannamesinde yer alan değeri ile dikkate alınacağı öngörülmektedir.

31/12/2003 tarihli bilançonun aktif toplamından, düzeltilmiş sermaye, düzeltilmiş hisse senetleri ihraç primleri ve düzeltilmiş hisse senedi iptal karları ile borç toplamının çıkartılması sonucu bulunan tutarın geçmiş yıl kar zararı olarak kaydedilmesiyle, bilanço dengesi sağlanacaktır. Bu şekilde geçmiş dönemlerde yaşanan enflasyonun yarattığı kümülatif etki de mali tablolara yansıtılmış olacaktır.

Bu maddede yapılan düzenlemeyle pasif kalemlere ait fark hesaplarının herhangi bir hesaba nakledilemeyeceği veya işletmeden çekilemeyeceği, şayet bu işlemler yapılırsa bu işlemlerin yapıldığı dönemlerin kazançlarıyla ilişkilendirilmeksizin vergilendirileceği; ayrıca öz sermaye kalemlerine ait enflasyon fark hesaplarının kurumlar vergisi mükelleflerince sermayeye ilave edilebileceği ve bu işlemlerin kar dağıtımı sayılmayacağı öngörülmektedir.

31/12/2003 tarihli bilançolarını Sermaye Piyasası Kurulunun ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun düzenlemelerine göre enflasyon düzeltmesine tabi tutmak zorunda olan mükellefler, bu düzenlemelere göre düzeltmeleri yapmış iseler yeniden düzeltme yapmak zorunda olmadıkları yönünde kendilerine bir hak tanınmaktadır.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla devam etmekte olan yıllara sari inşaat ve onarma işlerine ait maliyet ve istihkak tutarları ile ilgili düzeltme farklarının işin bitiminde kar zarar tutarının tespitinde dikkate alınmayacağı öngörülmektedir.

İşletme hesabı esasına göre defter tutmakta iken 2004 yılı hesap döneminden itibaren bilanço hesabı esasına göre defter tutacak olan mükellefler de bu madde de geçen esaslara göre düzeltme yapacaklardır. Daha sonraki yıllarda sınıf değişikliği nedeniyle enflasyon düzeltmesi uygulanmayan hesap döneminden sonra yeniden enflasyon düzeltmesi yapılacaktır.

olması halinde enflasyon düzeltmesi mükerrer 298 inci maddede yer alan hükümlere göre yapılacaktır.

Ayrıca, kendisine özel hesap dönemi tayin edilen mükelleflerce bilanço ve hesap dönemi kavramlarının yanlış anlaşılmasına için bu maddede yer alan tarihlerin ifade ettiği anlamlar açıklanmaktadır.

Geçici Madde 26- Yapılan düzenleme ile bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce aktife giren iktisadi kıymetler hakkında aktife alındıkları yılda yürürlükte olan sürelerle göre amortisman ayrılmasına devam olunacağı öngörülmektedir. Böylece kanunların geçmişe yürümezliğine ilişkin temel ilkeye sadık kalınmış olunmaktadır.

Madde 7 – Bu madde ile, Gelir Vergisi Kanununun 19 uncu maddesinin (2) ve (3) numaralı fıkraları değiştirilmektedir.

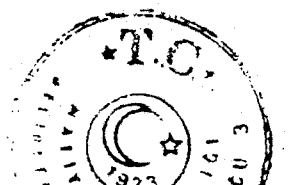
Kıt kaynakların etkin ve verimli kullanılmasını sağlamak ve yatırım hacmini selektif olarak artırmak için yatırımların teşviki önemlidir. Bu amaçla kullanılan teşvik araçlarının başında yatırım indirimi gelmektedir.

Gelir Vergisi Kanunundaki düzenleme itibarıyla, yatırım indirimi uygulaması harcama esaslıdır. Yatırım indirimine, yatırım konusunu teşkil eden aktif değerlere ilişkin harcamaların yapıldığı takvim yılından itibaren başlanmakta ve indirimden faydalanacak miktara ulaşıncaya kadar devam olunmaktadır. Buna göre cari yılda yapılan yatırım harcamaları nedeniyle bu harcamaların belirli bir oranı şeklinde hak kazanılan yatırım indirimi tutarı cari yılda oluşan karın yetersizliği nedeniyle tamamen kullanılamaz ise, takip eden yılların karlarından tenzil edilmek üzere devretmektedir.

Enflasyonist ortamda harcamanın yapıldığı tarih ile fiilen indirilebildiği tarihin farklı olması nedeniyle yatırım indiriminin reel etkisi önemli ölçüde kaybolmakta ve böylece yatırım indirimi tutarlarının teşvik etkisi giderek azalmaktadır.

Yatırım indiriminin etkisini azaltan bu durum, mevcut düzenlemede endeksleme müessesesi ile kısmen giderilmeye çalışılmışsa da; enflasyon düzeltmesi sistematigi içinde, endekslemenin terk edilerek harcamaların ve yararlanılan indirimlerin enflasyon düzeltmesine tabi tutulacağı bir düzenlemeye gidilmektedir.

Düzenleme itibarıyla; yatırım indirimine, iktisadi kıymete ilişkin harcamaların yapıldığı yıldan başlanarak indirilecek tutara ulaşıncaya kadar devam olunacaktır. Yatırım harcamalarının yapıldığı yıla ilişkin vergi matrahının tespitinde, kazancın yetersiz olması nedeniyle dikkate alınamayan istisna tutarı yatırımların teşvik etkisini sürdürmesi için izleyen dönemlerde Devlet İstatistik Enstitüsü Toptan Eşya Fiyatları Genel Endeksinde meydana gelen artış oranında artırılarak enflasyon düzeltmesine tabi tutulacaktır. Yatırım indirimi istisnası tutarının hesaplanmasında, amortismanına tabi iktisadi kıymetin aktife alındığı hesap dönemi sonundaki düzeltilmiş değeri esas alınacaktır. İktisadi kıymetin aktife alındığı hesap döneminden önceki hesap dönemlerinde gerçekleşen harcamalar, gerçekleştirildikleri dönem sonundaki düzeltilmiş değerleri ile dikkate alınacak, izleyen dönemlerde enflasyon düzeltmesi nedeniyle bu harcamalardan kaynaklanan farklar üzerinden yatırım indirimi istisnası hesaplanmayacaktır.

Böylelikle, enflasyonist ortamın sağlıklı yatırım kararının verilmesini güçleştiren olumsuz etkisinin bir ölçüde de olsa giderilebilmesi mümkün hale gelebilecektir.

Madde 8 – Madde ile, Gelir Vergisi Kanununun 43 üncü maddesinin (1) ve (2) numaralı bentleri değiştirilmektedir.

(1) numaralı bentte yapılan değişiklik, yıl içinde birden fazla inşaat ve onarma işinin birlikte yapılması halinde, her yıla ait müşterek genel giderler bu işlere ait harcamaların (enflasyon düzeltmesi yapılan dönemlerde düzeltilmiş tutarlarının) enflasyon düzeltmesine tabi tutulmuş tutarlarının birbirine olan nispeti dahilinde esas alınmasını öngörmektedir.

(2) numaralı bentte yapılan değişiklikle ise, yıl içinde tek veya birden fazla inşaat ve onarma işinin bu madde şümülüne girmeyen işlerle birlikte yapılması halinde, her yıla ait müşterek genel giderlerin, bu işlere ait harcamalar ile diğer işlere ait satış ve hasılat tutarlarının (enflasyon düzeltmesi yapılan dönemlerde bunların düzeltilmiş tutarlarının) birbirine olan nispeti dahilinde dağıtımına tabi tutulacağı öngörülmektedir.

Madde 9 – Madde ile, Gelir Vergisi Kanununa geçici 65 inci madde eklenmektedir.

Yapılan düzenleme ile, 4842 sayılı Kanunla yapılan düzenlemelerden sonra yatırım indirimi istisnası uygulamasında eski yöntemi seçmiş olan mükelleflere, tercihlerini değiştirmeleri için yıl sonuna kadar süre tanınmaktadır. Tercihini değiştiren mükellefler, 24/4/2003 tarihinden sonra yaptıkları harcamaları (öngörülen harcamalar kapsamında daha önce yatırım indirimi istisnasından yararlanmış harcamalar hariç) için 19 uncu madde kapsamında yatırım indirimi istisnasından yararlanacaklardır. Tercihini değiştirmeyen mükellefler ise, yatırım indirimi istisnası tutarının tespitinde, enflasyon düzeltmesi uygulaması sonucu yatırım indiriminden yararlanan iktisadi kıymetlerle ilgili olarak oluşan düzeltme farklarını dikkate alamayacaklardır. Ayrıca, 19 uncu madde kapsamında yatırım indirimi istisnası tutarlarının tespitinde mükelleflerin, 1/1/2004 tarihine kadar yaptıkları harcama tutarlarını, düzeltilmiş değerleri ile dikkate alamayacakları öngörülmektedir.

Madde 10 - Madde ile, enflasyon düzeltmesine ilişkin hükümlerin yürürlüğe girmesi ile birlikte Vergi Usul Kanununda, Gelir Vergisi Kanununda ve Kurumlar Vergisi Kanununda uygulama alanı kalmayan maddeler yürürlükten kaldırılmaktadır.

Buna göre;

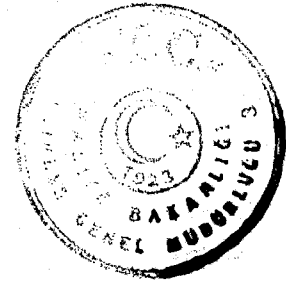
- a) Vergi Usul Kanununun 280 inci maddesinin son fıkrası ve 319 uncu maddesi;
 - b) Gelir Vergisi Kanununun 38 inci maddesinin dördüncü ve beşinci fıkraları, 41 inci maddesinin (8) numaralı bendi ve 57 nci maddesinin son fıkrası;
 - c) Kurumlar Vergisi Kanununun 15 inci maddesinin (13) numaralı bendi;
- yürürlükten kaldırılmaktadır.

Madde 11 - Yürürlük maddesidir.

Yapılan düzenleme ile Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesinin (8) numaralı bendi ile Maliye Bakanlığına tanınan yetkinin bu Kanunun yayımı tarihinde, diğer maddelerinin 1/1/2004 tarihinde yürürlüğe girmesi öngörülmektedir.

Madde 12 - Yürütme maddesidir.

VERGİ USUL KANUNU, GELİR VERGİSİ KANUNU VE KURUMLAR VERGİSİ KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TASARISI

Madde 1 – 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 274 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 274- Emtia maliyet bedeliyle değerlendirir. Emtianın maliyet bedeline nazaran değerlendirme günündeki satış bedelleri %10 ve daha fazla bir düşüklük gösterdiği hallerde mükellef, maliyet bedeli yerine 267 nci maddenin ikinci sırasındaki usul hariç olmak üzere, emsal bedeli ölçüsünü tatbik edebilir. Bu hüküm 275 inci maddede yazılı mamuller için de uygulanabilir.”

Madde 2 - 213 sayılı Kanunun mükerrer 298 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Enflasyon düzeltmesi ve yeniden değerlendirme oranı

Mükerrer Madde 298- A) Mali tablolarla yer alan parasal olmayan kıymetler aşağıdaki hükümlere göre enflasyon düzeltmesine tabi tutulur.

1. Kazançlarını bilanço esasına göre tespit eden gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri fiyat endeksindeki artışın, içinde bulunulan dönem dahil son üç hesap döneminde %100'den ve içinde bulunulan hesap döneminde % 10'dan fazla olması halinde mali tablolarını enflasyon düzeltmesine tabi tutarlar. Enflasyon düzeltmesi uygulaması, her iki şartın birlikte gerçekleşmemesi halinde sona erer.

Kapsama giren mükellefler, geçici vergi dönemlerinin sonu itibarıyla mali tabloları düzenlemek ve enflasyon düzeltmesi yapmak zorundadırlar. Geçici vergi dönemlerinde yukarıda belirtilen oranların tespitinde, son üç hesap dönemi yerine üçer aylık dönemlerin son ayı dahil önceki otuzaltı ay ve içinde bulunulan hesap dönemi yerine son oniki ay dikkate alınır. Bir hesap dönemi içindeki geçici vergi dönemlerinin herhangi birinde düzeltme yapılması halinde takip eden geçici vergi dönemlerinde ve içinde bulunulan hesap dönemi sonunda da düzeltme yapılır.

Bakanlar Kurulu bu maddede yer alan % 100 oranını % 35'e kadar indirmeye veya tekrar kanuni seviyesine kadar yükseltmeye, % 10 oranını ise % 25'e kadar çıkarmaya veya tekrar kanuni seviyesine kadar indirmeye yetkilidir.

2. Bu maddenin uygulanmasında;

- a) Parasal olmayan kıymetler; parasal kıymetler dışındaki kıymetleri,
- b) Parasal kıymetler; Türk Lirasının değerindeki değişimler karşısında nominal değerleri aynı kaldığı halde satın alma güçleri fiyat hareketlerine göre ters yönde değişen kıymetleri (Yabancı paralar da parasal kıymet olarak dikkate alınır.),
- c) Enflasyon düzeltmesi; parasal olmayan kıymetlerin enflasyon düzeltmesinde dikkate alınacak tutarlarının düzeltme katsayısı ile çarpılması suretiyle, mali tablonun ait olduğu tarihteki satın alma gücü cinsinden hesaplanmasını,
- d) Düzeltme katsayısı; mali tabloların ait olduğu aya ilişkin fiyat endeksinin, düzeltmeye esas alınan tarihi içeren aya ait ortalama fiyat endeksine bölünmesiyle elde edilen katsayıyı,

e) Ortalama düzeltme katsayısı; mali tabloların ait olduğu aya ilişkin fiyat endeksinin, bu endeks ile bir önceki dönemin sonundaki fiyat endeksi toplamının ikiye bölünmesi sonucu bulunan endekse bölünmesiyle elde edilen katsayıyı,

f) Fiyat endeksi (TEFE); Devlet İstatistik Enstitüsünce Türkiye geneli için hesaplanan ve ilan edilen Toptan Eşya Fiyatları Genel Endeksini,

g) Ortalama fiyat endeksi; düzeltmeye esas alınan tarihi içeren ayın sonundaki fiyat endeksi ile söz konusu aydan bir önceki ayın sonundaki fiyat endeksi toplamının ikiye bölünmesi sonucu bulunan endeksi,

h) Reel olmayan finansman maliyeti; her türlü borçlanmada, borç tutarlarına (yabancı para üzerinden borçlanmalarda düzeltme tarihindeki Türk Lirası karşılıklarına), borcun kullanıldığı döneme ait TEFE artış oranının uygulanması suretiyle hesaplanan tutarı,

ı) Toplulaştırılmış yöntemler;

aa) Basit ortalama yöntemi; gelir tablosu kalemleri ile stokların düzeltmede esas alınacak tarihlere bağlı kalınmaksızın dönem ortalama düzeltme katsayısı ile çarpılması suretiyle enflasyon düzeltmesine tabi tutulmasını,

ab) Hareketli ağırlıklı ortalama yöntemi; dönem sonu stok ve dönem içinde satılan mal maliyetinin enflasyon düzeltmesine esas alınacak tutarlarının hareketli ağırlıklı ortalama düzeltme katsayısı ile çarpılması suretiyle enflasyon düzeltmesine tabi tutulmasını (Bir önceki döneme ait düzeltilmiş satılan mal maliyeti enflasyon düzeltmesi yapılan dönemin sonuna taşıma katsayısı uygulanarak taşınır. Bu hesaplamalarda amortisman ve reel finansman giderleri, endekslenmeden dikkate alınır.),

j) Hareketli ağırlıklı ortalama düzeltme katsayısı; enflasyon düzeltmesine tabi tutulmuş dönem başı stoğun ilgili dönemin sonuna taşınmış değeri ile dönem içi alış ve giderlerin enflasyon düzeltmesine tabi tutulmuş değerleri toplamının, dönem başı stok ile dönem içi alış ve giderlerin enflasyon düzeltmesine esas alınacak tutarlarının toplamına bölünmesi ile bulunan katsayıyı,

k) Taşıma; mali tablolardaki parasal ve parasal olmayan tutarların, taşıma katsayısı kullanılarak ilgili dönemin sonundaki yeni değerlerinin hesaplanması işlemini,

l) Taşıma katsayısı; mali tabloların ait olduğu aya ilişkin fiyat endeksinin, bir önceki dönemin sonundaki (yıl içinde işe başlayanlarda, işe başlanılan aya ilişkin ortalama) fiyat endeksine bölünmesiyle elde edilen katsayıyı,

m) Enflasyon fark hesapları; parasal olmayan kıymetlerin düzeltme işlemi sonrası değeri ile düzeltme öncesi değeri arasındaki farklarının kaydedildiği hesapları,

n) Enflasyon düzeltme hesabı; parasal olmayan kıymetlerin düzeltilmesi sonucu oluşan farkların kaydedildiği hesabı (Bu hesap enflasyon fark hesapları ile karşılıklı olarak çalışır. Parasal olmayan aktif kıymetlerin enflasyon düzeltmesine tabi tutulması sonucu oluşan farklar bu hesabın alacağına, parasal olmayan pasif kıymetlerin enflasyon düzeltmesine tabi tutulması sonucu oluşan farklar ise borcuna kaydedilir. Enflasyon düzeltme hesabının bakiyesi gelir tablosuna aktarılmak suretiyle kapatılır.),

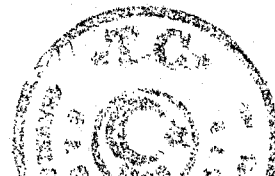
o) Net parasal pozisyon; parasal varlıklarla parasal yükümlülükler arasındaki farkı,

ifade eder.

3. Düzeltme işleminde aşağıdaki tarihler esas alınır;

a) Alış bedeli ile değerlendirilen menkul kıymetlerle mali duran varlıklar için; satın alma tarihi,

b) İlk madde ve malzeme, ticari mallar, yarı mamul ve mamul stokların maliyetine dahil edilen unsurlar, yıllara sari inşaat ve onarım işlerinde maliyeti oluşturan unsurlar, gelecek aylara ve yıllara ait giderler, maddi duran varlıklar ve bu varlıkları oluşturan unsurlar,

maddi olmayan duran varlıklar ve bu varlıkları oluşturan unsurlar, özel tükenmeye tabi varlıklar ve bu varlıkları oluşturan unsurlar, yıllara sari inşaat ve onarım hakedişleri için; defterlere kayıt tarihi (Bunlara mahsuben verilen veya alınan parasal olmayan avanslar, ödeme veya tahsil tarihinden mahsup tarihine kadar düzeltilir.),

c) Parasal olmayan alınan depozito ve teminatlar ile avanslar, nakit olarak ödenmiş sermaye, hisse senetleri ihraç primleri, hisse senedi iptal kârları için; tahsil tarihi,

d) Parasal olmayan verilen depozito ve teminatlar ile avanslar, haklar ve şerefîyeler için; ödeme tarihi,

e) Ayni sermaye olarak konulan kıymetler için; mülkiyetin intikal ettiği tarih,

f) Kâr yedekleri, geçmiş yıl kârları ve net dönem kârının sermayeye ilave edilmesi dolayısıyla artırılan sermaye için; tescil tarihi,

g) Nakdi sermaye karşılığı alınan hisse senetleri için; ödeme tarihi, ayni sermaye karşılığı alınan hisse senetleri için; sermaye olarak konulan kıymetlerin mülkiyetinin intikal ettiği tarih, temettü karşılığı alınan hisse senetleri için; iştirak edilen şirket sermayesinin tescil tarihi,

h) Parasal olmayan karşılıklar için; ayrıldıkları tarih.

4. Düzeltme işleminde bu Kanunda yer alan değerlendirme hükümlerine göre tespit edilen tutarlar esas alınır. Ancak stokların, satılan malın ve maddi duran varlıkların maliyet bedeline ve mali duran varlıkların alış bedeline intikal ettirilen reel olmayan finansman maliyetleri düşüldükten sonra bulunan tutarlar düzeltmeye tabi tutulur. Toplulaştırılmış yöntemlerle düzeltmeye tabi tutulan kıymetlerin alış veya maliyet bedeline intikal ettirilen reel olmayan finansman maliyetlerinin düşülmesi ihtiyaridir.

Mükellefler; reel olmayan finansman maliyetini, toplam finansman maliyetlerine, ilgili döneme ait TEFE artış oranının dönem ortalama ticari kredi faiz oranına bölünmesi suretiyle Maliye Bakanlığınca belirlenen oranı uygulayarak da tespit edebilirler. Ancak bu yöntemi seçen mükellefler seçtikleri yöntemden bu seçimi yaptıkları hesap dönemi dahil üçüncü hesap döneminin sonuna kadar dönemezler.

Belgelerde ayrıca gösterilen vade farklarının reel olmayan kısımları ile üç aydan fazla vadeli olan ve vade farkı düzenlenen belge üzerinde ayrıca gösterilmeyen işlemlerde alacak ve borç senetlerinin reeskont işlemine tabi tutulmasında esas alınan Merkez Bankasıncı uygulanan faiz oranı kullanılarak hesaplanan vade farkı tutarının reel olmayan kısımları bu madde hükümlerine tabi tutulur.

5. Mükellefler düzeltme işleminde Maliye Bakanlığınca belirlenen toplulaştırılmış yöntemleri uygulayabilirler. Ancak toplulaştırılmış yöntemlerden birini seçen mükellefler seçtikleri yöntemden, bu seçimi yaptıkları hesap dönemi dahil üçüncü hesap döneminin sonuna kadar dönemezler.

Enflasyon düzeltmeleri, ilgili kıymetlere ait fark hesaplarına ve enflasyon düzeltme hesabına kaydedilir.

Yıllara sari inşaat ve onarma işlerine ait maliyet ve hakedişlere ilişkin düzeltmeler, enflasyon düzeltme hesabı yerine yıllara sari inşaat enflasyon düzeltme hesabına kaydedilir. Bu hesap için bitiminde kar/zarar hesabına intikal ettirilir.

Düzeltme sonucu bulunan tutarlar, izleyen dönemde enflasyon düzeltmesi yapıp yapılmadığına bakılmaksızın, izleyen dönemin başlangıç değerleri olarak dikkate alınır.

Pasif kalemlere ait enflasyon fark hesapları, herhangi bir suretle başka bir hesaba nakledildiği veya işletmeden çekildiği takdirde, bu işlemlerin yapıldığı dönemlerin kazancı ile ilişkilendirilmeksizin, bu dönemde vergiye tabi tutulur. Ancak öz sermaye kalemlerine ait enflasyon fark hesapları kurumlar vergisi mükelleflerince sermayeye ilave edilebilir, bu işlem kar dağıtımı sayılmaz.

Enflasyon düzeltmesine tabi tutulan değerlerin elden çıkarılması halinde, bunlara ilişkin enflasyon düzeltme farkları maliyet addolunur.

Matrahın tespitinde, kanunen kabul edilmeyen giderler, istisnalar ve geçmiş yıl mali zararları enflasyon düzeltmesine tabi tutulmuş tutarları ile dikkate alınır.

6. Amortismanlar ve itfa payları, düzeltilmiş değerler üzerinden hesaplanır.

Kazançlarını işletme hesabı esasına göre tespit eden mükellefler ile serbest meslek erbabı da amortismanına tabi iktisadi kıymetlerini bu maddede belirtilen hükümlere göre düzeltilmiş tutarları üzerinden amortismanına tabi tutabilirler. Bu şekilde enflasyon düzeltmesine tabi tutulan amortismanına tabi iktisadi kıymetlerin elden çıkarılması halinde bunlara ilişkin enflasyon düzeltme farkları maliyet addolunmaz.

7. Enflasyon düzeltmesi uygulanmayan bir hesap döneminden sonra enflasyon düzeltme şartlarının yeniden oluşması halinde; enflasyon düzeltmesi yapılan en son dönemden başlamak üzere enflasyon düzeltmesi yapılır. Bu şekilde belirlenen geçmiş yıl karı vergiye tabi tutulmaz, geçmiş yıl zararı zarar olarak kabul edilmez. Ancak, matrahın tespitinde geçmiş yıl mali zararları mukayyet değerleri ile dikkate alınır. Birikmiş amortismanlar, ait oldukları kıymetin bilanço tarihindeki değerinde düzeltme sonrasında ortaya çıkan artış oranı dikkate alınarak düzeltilir.

Bu işlemlerden doğan pasif kalemlere ait fark hesapları için (5) numaralı bendin beşinci paragraf hükmü uygulanır.

8. Maliye Bakanlığı;

a) Mükellef veya meslek grupları ya da mükelleflerin aktif toplamaları veya ciroları itibarıyla; enflasyon düzeltmesinde toplulaştırılmış yöntemler kullanılmasına izin vermeye, toplulaştırılmış yöntem uygulanabilecek kalemleri belirlemeye,

b) Mükellef veya meslek grupları ya da mükelleflerin aktif toplamaları veya ciroları itibarıyla hangi tür mali tabloların; enflasyon düzeltmesine tabi tutulup tutulmayacağını ve geçici vergi dönemlerinde düzeltilip düzeltilmeyeceğini belirlemeye,

c) (3) numaralı bentte yer almayan kıymetler için düzeltmeye esas alınacak tarihi belirlemeye,

d) Ortalama ticari kredi faiz oranının tespitine ilişkin usul ve esasları tespit etmeye,

e) Bölgeler, sektörler, iş grupları, iş neveleri veya parasal olmayan kıymetler itibarıyla döviz, altın ve benzeri değerleri esas alarak düzeltme yaptırmaya ve günlük olarak belirlenen endeks veya değerleri kullandırmaya;

- f) Parasal ve parasal olmayan kıymetleri belirlemeye,
 - g) Net parasal pozisyon kar/zarar hesabı yaptırmaya,
 - h) Enflasyon düzeltmesine ilişkin usul ve esasları belirlemeye,
- yetkilidir.

B) Yeniden değerlendirme oranı, yeniden değerlendirme yapılacak yılın Ekim ayında (Ekim ayı dahil) bir önceki yılın aynı dönemine göre Devlet İstatistik Enstitüsünün Toptan Eşya Fiyatları Genel Endeksinde meydana gelen ortalama fiyat artış oranıdır. Bu oran Maliye Bakanlığınca Resmi Gazete ile ilan edilir.”

Madde 3 – 213 sayılı Kanunun 315 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 315- Mükellefler amortismanına tabi iktisadi kıymetlerini Maliye Bakanlığının tespit ve ilan edeceği oranlar üzerinden itfa ederler. İlan edilecek oranların tespitinde iktisadi kıymetlerin faydalı ömürleri dikkate alınır.”

Madde 4 - 213 sayılı Kanunun mükerrer 315 inci maddesinin ikinci fıkrasının (1) numaralı bendine aşağıdaki hüküm eklenmiş ve (2) numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Enflasyon düzeltmesi yapılan dönemlerde, üzerinden amortisman ayrılacak değer, amortismanına tabi iktisadi kıymetin düzeltilmiş değerinden daha evvel ayrılmış olan amortismanların toplamının taşınmış değerleri indirilmek suretiyle tespit edilir.”

“2. Bu usulde uygulanacak amortisman oranı normal amortisman oranının iki katıdır.”

Madde 5 - 213 sayılı Kanunun 320 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

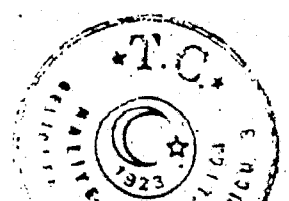
“Amortismanına tabi iktisadi kıymetlerin aktife girdiği hesap dönemi için ay kesri tam ay sayılmak suretiyle kalan ay süresi kadar amortisman ayrılır.”

Madde 6 - 213 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

“Geçici Madde 25- 31/12/2003 tarihli bilançoda yer alan parasal olmayan kıymetler aşağıdaki hükümlere göre, bu maddede hüküm bulunmayan hallerde ise Vergi Usul Kanununun bu Kanunla değişik mükerrer 298 inci maddesinde yer alan hükümlere göre düzeltilir;

a) Düzeltme işlemi, Türkiye geneli için hesaplanan toptan eşya fiyatları genel endeksi göz önünde bulundurularak Maliye Bakanlığınca belirlenen düzeltme katsayıları kullanılarak yapılır. Düzeltme işlemi 1970 yılından itibaren uygulanır. Bu yıldan önce aktif ve pasife giren kalemler 1970 yılında girmiş kabul edilir.

b) Maddi duran varlıklar maliyet bedeli, mali duran varlıklar ise alış bedeli üzerinden düzeltmeye tabi tutulur.

c) Maddi duran varlıklar, mali duran varlıklar ve özel tükenmeye tabi varlıklar ile stokların maliyet veya alış bedelleri içinde yer alan ve tevsik edilebilen reel olmayan finansman maliyeti, ilgili varlığın maliyet veya alış bedelinden düşülür. Mükelleflerin reel olmayan finansman maliyetini tevsik edememeleri halinde;

1) Son beş hesap dönemi içinde aktife giren kıymetlerin maliyet bedeline dahil edilen finansman giderlerinin reel olmayan kısımları, Maliye Bakanlığınca ilgili döneme ait TEFE artış oranının dönem ortalama ticari kredi faiz oranına bölünmesi suretiyle hesaplanarak ilan edilecek oranlar dikkate alınmak suretiyle maliyet veya alış bedelinden düşülür.

2) Söz konusu beş hesap döneminden önce aktife giren kıymetlerin maliyet bedeline dahil edilen finansman giderleri maliyet veya alış bedellerinden düşülmez.

d) Birikmiş amortismanlar, ait oldukları kıymetin bilanço tarihindeki değerinde düzeltme sonrasında ortaya çıkan artış oranı dikkate alınarak düzeltilir.

e) Öz sermaye kalemlerinin düzeltilmesinde, 1/1/2004 tarihinden önce ayrılan yeniden değerlendirme değer artış fonu gibi fonlar öz sermayeden düşülür. Bu ve benzeri fonların sermayeye ilavesi nedeniyle oluşan sermaye artışları sermaye artışı olarak dikkate alınmaz ve enflasyon düzeltmesine tabi tutulmaz.

f) 2003 yılı hesap dönemine ait beyannamede yer alan indirilemeyen geçmiş yıl mali zararları ile cari dönem mali zararları matrahın tespitinde mukayyet değerleri ile dikkate alınır.

g) 31/12/2003 tarihli bilançonun düzeltilmiş aktif toplamından düzeltilmiş sermaye, düzeltilmiş hisse senetleri ihraç primleri ve düzeltilmiş hisse senedi iptal karları ile borç toplamının çıkarılması sonucu bulunan fark, geçmiş yıllar kar/zararı hesabında gösterilir. Bu şekilde tespit edilen geçmiş yıl karı vergiye tabi tutulmaz, geçmiş yıl zararı ise zarar olarak kabul edilmez.

Pasif kalemlere ait enflasyon fark hesapları, herhangi bir suretle başka bir hesaba nakledildiği veya işletmeden çekildiği takdirde, bu işlemlerin yapıldığı dönemlerin kazancı ile ilişkilendirilmeksizin, bu dönemde vergiye tabi tutulur. Ancak öz sermaye kalemlerine ait enflasyon fark hesapları kurumlar vergisi mükelleflerince sermayeye ilave edilebilir, bu işlem kar dağıtımı sayılmaz.

h) Sermaye Piyasası Kurulu ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun yüksek enflasyon döneminde mali tabloların düzeltilmesine ilişkin düzenlemelerine göre 31/12/2003 tarihli bilançolarını düzeltmek zorunda olan mükellefler, söz konusu bilançolarını bu madde uyarınca yeniden düzeltmeyebilirler.

ı) Yıllara sari inşaat ve onarma işlerine ait maliyet ve istihkak tutarları ile ilgili olarak 31/12/2003 tarihinde oluşan düzeltme farkları işin bitiminde kar/zarar tutarının tespitinde dikkate alınmaz.

j) 2004 yılı hesap döneminden itibaren ilk defa bilanço esasına geçen mükellefler bu maddede yer alan esaslara göre düzeltme yaparlar.

k) Kendisine özel hesap dönemi tayin edilen mükelleflerde; 31/12/2003 tarihli bilanço 2004 yılı içinde biten hesap dönemi sonundaki bilanço, 2003 yılı hesap dönemi 2004 yılı içerisinde biten hesap dönemini, 1/1/2004 tarihi 2004 yılı içinde başlayan hesap döneminin başındaki tarihi ifade eder.

Geçici Madde 26- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce aktife giren iktisadi kıymetler hakkında aktife alındıkları yılda yürürlükte olan sürelerle göre amortisman ayrılmasına devam olunur. "

Madde 7 - 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 19 uncu maddesinin (2) ve (3) numaralı fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"2. Yatırım indirimi istisnası uygulamasına, istisnaya konu iktisadi kıymete ilişkin harcamaların yapıldığı yılda başlanır ve indirilecek tutara ulaşıncaya kadar devam olunur.

Yatırım harcamalarının yapıldığı yıla ilişkin vergi matrahının tespitinde, kazancın yetersiz olması nedeniyle dikkate alınamayan istisna tutarı, izleyen dönemlerde, bu dönemlerde Devlet İstatistik Enstitüsü Toptan Eşya Fiyatları Genel Endeksinde meydana gelen artış oranında artırılarak dikkate alınır.

3. Enflasyon düzeltmesi uygulanan dönemlerde, yatırım indirimi istisnası tutarının hesaplanmasında amortisman tabi iktisadi kıymetin aktife alındığı hesap dönemi sonundaki düzeltilmiş değeri esas alınır.

Ancak iktisadi kıymetin aktife alındığı hesap döneminden önceki hesap dönemlerinde gerçekleşen harcamalar, gerçekleştirildikleri dönem sonundaki düzeltilmiş değerleri ile dikkate alınır. İzleyen dönemlerde enflasyon düzeltmesi nedeniyle bu harcamalardan kaynaklanan farklar üzerinden yatırım indirimi istisnası hesaplanmaz."

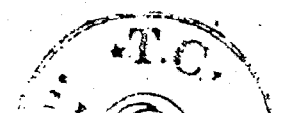
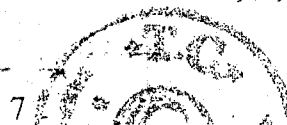
Madde 8 - 193 sayılı Kanunun 43 üncü maddesinin (1) ve (2) numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"1. Yıl içinde birden fazla inşaat ve onarma işinin birlikte yapılması halinde, her yıla ait müşterek genel giderler bu işlere ait harcamaların (enflasyon düzeltmesi yapılan dönemlerde düzeltilmiş tutarlarının) enflasyon düzeltmesine tabi tutulmuş tutarlarının birbirine olan nispeti dahilinde;

2. Yıl içinde tek veya birden fazla inşaat ve onarma işinin bu madde şümülüne girmeyen işlerle birlikte yapılması halinde, her yıla ait müşterek genel giderler, bu işlere ait harcamalar ile diğer işlere ait satış ve hasılat tutarlarının (enflasyon düzeltmesi yapılan dönemlerde bunların düzeltilmiş tutarlarının) birbirine olan nispeti dahilinde;"

Madde 9 - 193 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"Geçici Madde 65- Geçici 61 inci madde kapsamında yatırım indirimi istisnası uygulamasını seçmiş olan mükellefler, bu tercihlerini 31/12/2003 tarihine kadar bağlı bulundukları vergi dairesine bildirimde bulunmak suretiyle değiştirebilirler. Bu şekilde tercihlerini değiştiren mükellefler, 24/4/2003 tarihinden itibaren yaptıkları harcamalar (öngörülen harcamalar kapsamında daha önce yatırım indirimi istisnasından yararlanmış harcamalar hariç) için 19 uncu maddede yer alan hükümler çerçevesinde yatırım indirimi

istisnasından yararlanabilirler. Tercihlerini değiştirmeyen mükellefler ise, yatırım indirimi istisna tutarlarının tespitinde, enflasyon düzeltmesi uygulaması sonucu yatırım indiriminden yararlanan iktisadi kıymetlerle ilgili olarak oluşan düzeltme farklarını dikkate alamazlar.

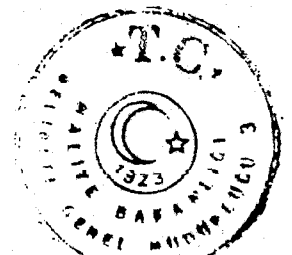
19 uncu madde kapsamında yatırım indirimi istisnası tutarlarının tespitinde 1/1/2004 tarihine kadar yapılan harcama tutarları düzeltilmiş değerleri ile dikkate alınmaz.”

Madde 10 – a) 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 280 inci maddesinin son fıkrası ve 319 uncu maddesi,

b) 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun; 38 inci maddesinin dördüncü ve beşinci fıkraları ile 41 inci maddesinin (8) numaralı bendi ve 57 nci maddesinin son fıkrası,

c) 3/6/1949 tarihli ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 15 inci maddesinin (13) numaralı bendi,

yürürlükten kaldırılmıştır.

T/ 533

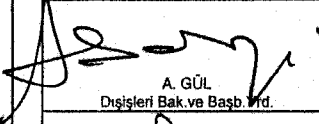
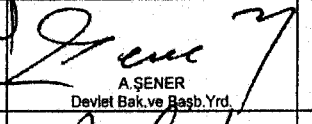
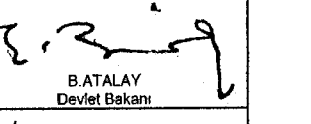
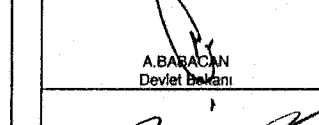
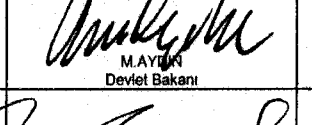
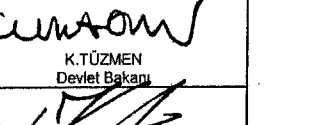
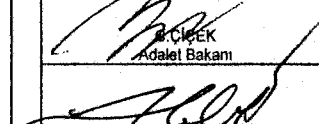
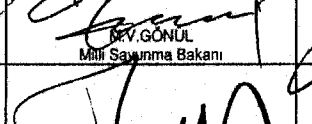
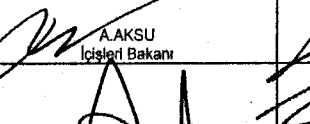
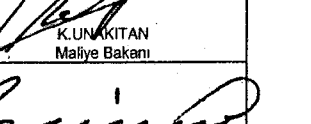
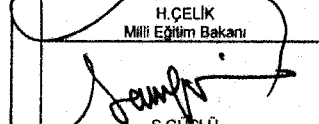
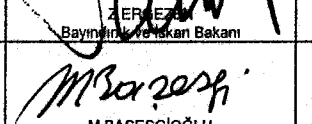
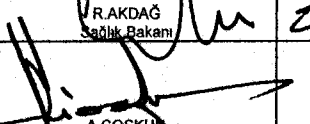
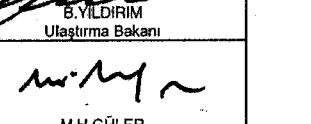
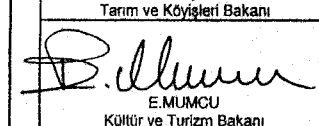
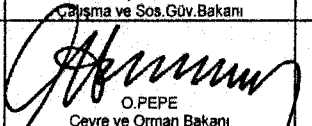
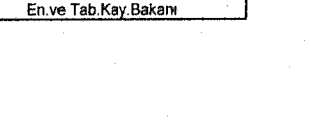
Madde 11- Bu Kanunun;

- a) 2 nci maddesi ile değiştirilen Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesinin (A) fıkrasının (8) numaralı bendi yayımı tarihinde,
b) Diğer maddeleri 1/1/2004 tarihinde,
yürürlüğe girer.

Madde 12- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Eki

RECEP TAYYİP ERDOĞAN
BAŞBAKAN

 A. GÜL Dışişleri Bak.ve Başb. Yrd.	 A. ŞENER Devlet Bak.ve Başb. Yrd.	 M.A. ŞAHİN Devlet Bak.ve Başb. Yrd.	 B. ATALAY Devlet Bakanı
 A. BARAN Devlet Bakanı	 M. AYDIN Devlet Bakanı	 G. AKŞİT Devlet Bakanı	 K. TÖZMEN Devlet Bakanı
 İ. ÇİÇEK Adalet Bakanı	 M.V. GÖNÜL Milli Savunma Bakanı	 A. AKSU İçişleri Bakanı	 K. UNAKITAN Maliye Bakanı
 H. ÇELİK Milli Eğitim Bakanı	 Z. ERGİN Bayındırlık ve İskan Bakanı	 R. AKDAĞ Sağlık Bakanı	 B. YILDIRIM Ulaştırma Bakanı
 S. GÜÇLÜ Tarım ve Köylere Bakanı	 M. BAŞESGİOĞLU Çalışma ve Sos. G. v. Bakanı	 A. COŞKUN Sanayi ve Ticaret Bakanı	 M.H. GÜLER En. ve Tab. Kay. Bakanı
 E. MUMCU Kültür ve Turizm Bakanı	 O. FEPE Çevre ve Orman Bakanı		

Dosya No.

101-721

1055